

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

תוכן עניינים

1. א. ושותפין לא מצו ממירין
3. ב. אם המר ימיר לרבות את היורש אחד ממיר ואין שנים ממירין
4. ג. גבי מעשר דכתיב ואם גאל יגאל לרבות את היורש ... דגבי אבוהון נמי איתיה בשותפות
4. ד. המקדיש מוסיף חומש
5. ה. ומתכפר עושה תמורה
5. ו. והתורם משלו על של חבירו טובת הנאה שלו
5. ז. מסתברא דלא כיפרו ... אי אמרת כיפרו שני למה הוא בא
6. ח. חטאת דקודם הפרשה אין דלאחר הפרשה לא
6. ט. דחטאת על כל חטא וחטא בעי לאיתויי חדא חטאת
7. י. כיון דאיכא כמה עשה גביה מכפרא אעשה דלאחר הפרשה נמי מכפרא
8. יא. שאם עשאה לסמיכה שירי מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו לא כיפר וכיפר ..
8. יב. והגותר בשמן אשר על כף וגו' לכפר עליו לפני ה' אם נתן כיפר ואם לא נתן לא כיפר
9. יג. שאני קרבנות צבור דלב בית דין קמתנה עליהן

דף ו.

א. ושותפין לא מצו ממירין

מי שהקדיש בעל חיים לקרבן, אסור לו להמירו בבהמת חולין, שנאמר: (ויקרא כז פסוק י) לא יחליפנו ולא ימיר אתו טוב פָּרַע או רַע פְּטוּב.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

ואם עבר אדם והמיר בהמת קדשים בבהמת חולין, חלה קדושת הקרבן על בהמת החולין, אף כי לא פקעה ולא ירדה הקדושה מן הקרבן. כלומר, ששתי הבהמות קדושות. הבהמה הראשונה משום קדושת הקרבן שאינה נפקעת על ידי ההמרה, והבהמה השניה משום קדושת התמורה, כפי שנאמר (שם) **וְאִם הָמִיר יָמִיר בְּהֵמָה בְּבֵהמָה וְהָיָה הוּא וְתַמּוּרְתּוֹ יְהִיָּה קֹדֶשׁ.**

וכל שנתקדשה הבהמה הרי הוא לוקה משום לאו לא יחליפנו ולא ימיר אתו מלבד בקרבן השותפים וקרבן ציבור, אפילו אם בהמת החולין של היחיד. וכן¹ אם בהמת החולין² היתה של שותפין או של הציבור, והקרבן של יחיד, אין התמורה חלה,

ואם המיר אחד מן השותפים או אחד מן הציבור אע"ג שאין התמורה קודש³ מ"מ לוקה, כיון שעבר על מה שאמרה תורה לא להמיר⁴.

ולמה⁵ לוקין על התמורה והרי לאו שבה ניתק לעשה שנאמר (שם) **וְאִם הָמִיר יָמִיר בְּהֵמָה בְּבֵהמָה וְהָיָה הוּא וְתַמּוּרְתּוֹ יְהִיָּה קֹדֶשׁ**, מפני שיש בה עשה ושני לאוין שנאמר לא יחליפנו ולא ימיר אתו⁶, ועוד שאין לאו שבה לעשה, שהצבור והשותפין אין

¹ עיין ח"י מרן רי"ז הלוי הל' תמורה פ"ג

² רמב"ם הלכות תמורה פרק ב הלכה א – ב

³ עיין מ"ו פ"א דתמורה דאיתא התם שנאמר לא ימיר אותה יחיד עושה תמורה ואין השותפים ואין הציבור עושים תמורה ואח"כ איתא "אמר רבי שמעון, והלא המעשר בכלל היה, ולמה יצא, להקיש אליו, מה מעשר קרבן יחיד, יצאו קרבנות צבור. מה מעשר קרבן מזבח, יצאו קרבנות בדק הבית". ועיי"ש דר"ש דורש מקרא אחרונה כיון דס"ל דקדשי בדק הבית איקרו קרבן ולהכי צריך מיעוט אבל ת"ק ס"ל דקשי בדק הבית אינם קרבן ודאי אין שייך בהם תמורה אבל הרמב"ם לקמן הי"ב הביא רק הדרשה דר"ש ועיי"ש בתוי"ט שכתב דהרמב"ם ס"ל שכל המשנה ר"ש היא ואמר ר"ש הוא הביאור של הרישא

⁴ ליקוטי הלכות תמורה סוף פ' א עין משפט אות ז והקשה שם דהניחא לרבא שם ד ע"א דלקי על מה דעבר אמירא דרחמנא אבל לר' יוחנן שם דלוקה במימר משום דבדיבורו קעביד מעשה שנעשה מחולין קדשים אמאי לוקה הכא הרי בקרבן ציבור ושותפים לא עביד מעשה ועיין שו"ת רע"א ח"א סי' קכט ד"ה ובדברי ראש הפוסקים

⁵ רמב"ם שם פ"א ה"א

⁶ במשנה א פ"א דתמורה איתא וסופג את הארבעים והקשו בתוס' שם ב ע"א ד"ה וסופג "וא"ת אמאי לא תני שמנים דהא כתיב לא יחליפנו ולא ימיר אותו. וי"ל דלא נחת למנין מלקיות. אלא כלומר דלקי עליה. עי"ל דלעולם לא לקי אלא ארבעים ותרי לאוי צריכי. חד בקרבן שלו וחד בשל חברו. וכגון דאמר כל הרוצה להמיר יבוא וימיר" והרמב"ם ע"כ ס"ל כתירון השני שאל"כ הו"ל שלוקה שמונים וכ"כ בלח"מ שם ה"א ועיין ערוה"ש העתיד סי' רלט סעי' ב שגם לפי התי' השני של תוס' מאיזה לאו שיתרו בו לוקה בין בשלו ובין בשל חברו כיון דחדא מילתא היא שאסרה תורה דהיינו שלא ימיר קודש בחולין

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

עושין תמורה אם המירו, ואין התמורה קודש, אף על פי שהן מוזהרין שלא ימירו והרי הם לוקים. ()

ב. אם המר ימיר לרבות את היורש אחד ממיר ואין שנים ממירין

כבר התבאר לעיל דף ה: שהיורש ממיר⁷, כיון שיש לו בה קצת קצת בעלות בכך שהמתכפר לו קצת בהבאת הקרבן.

הניח בהמה לשני בניו ומת הרי זו קריבה, ואין ממירין בה שגזה"כ הוא ששני יורשין אין ממירין מכיון שלשניהם יש בה מקצת בעלות⁸, שהרי הם בה שותפין⁹, והשותפין אין עושין תמורה.

⁷ רמב"ם הלכות תמורה פרק א הלכה ה

⁸ והם כשותפין במקצת משום דמקופיא מתכפרי (כלומר בעלות צפה כמו שפ"י רש"י כלומר בעלות קלה לענין כפרה למרות שאינה בעלות קבועה וגמורה ששם אביהם עדיין בקרבן) ואינם שותפים לגמרי משום דמקובעא לא מתכפרי ולענין הקרבת מנחה קריבה משום דנפש מקרי כיון דלא הוה שותפין לגמרי אבל לענין מימר אין שנים ממירין דמשמע קרא אחד מימר ואף על גב דהתם נמי כתיב נפש ואמרינן דהוה כחד גבי המרה השבינן ליה כשנים כיון דהא דמרבינן יורש משום המר ימיר הא לא מרבינן אלא יחיד כדמשמע מקרא והבו דלא לוסף עלה. לח"מ שם וכוונתו דתמורה לא משום מיעוט מיוחד על יורש הוא, אלא מאותו מיעוט דממעטין שותפין, דעלמא מקרא דלא יחליפנו ולא ימיר, ולא כדמרבינן יורש דממיר מקרא דאם המר ימיר לית לן לרבוויי ב"י יותר מבבעלים וכיון דבעלים גופיהו אין השותפין ממירין גם יורש לית לן לרבוויי אלא אחד כיון דעכ"פ מתכפרי מקופיא, אבל גבי מנחה דאין צריך לרבות את היורש שמקריב מנחת אביו דהא אפילו בלא יורש נמי מקריבין כיון דנשתעבדו נכסיו להקרבת, דכל קרבנות נדבה באין לאחר מיתה, וא"כ כשיש לנו מיעוט מקרא דנפש דאין שותפין מקריבין מנחה, צ"ל דהמעוט דנפש קאי בין על הבעלים ובין על היורש דכל דבשותפות אין מקריבין, וכיון שאנו באין למעט שותפות מיורש אמרינן דלא נתמעט אלא שותפות נמורה דומיא דבעלים שותפין, אבל שותפות קצת דהיינו יורשים שאין להם רק כפרת מקופיא לא ממעטין.

⁹ באבהא"ז שם ביאר בדרך אחרת דמעיקרא הוי ס"ד דגמ' דכיון דהיורשים אין להם שום זכות בקרבן א"כ הא דמעטין בקרא לרבות דיוורש ממיר אינו מדררא דזכות ירושה, דאטו דין תמורה הוא זכות הא אדרבא היא עבירה, ורק דהוי ס"ד דקם תחת אביו וכמו לדברים אחרים שהוא קם תחת אביו, ואף דלא מצינו זה רק בבן הוי ס"ד דמרבינן כה"ג ביורש דקם תחת מורישו, ובזה מקשה הגמ' דע"כ דקנו ולכן הוה שותפין, אבל אי אמרת דלא קנו א"כ ע"כ לומר דהא דיוורש ממיר הוא בנדר קם תחת אביו ובזה הא לא שייך כלל שהם שנים דמי שממיר הוא קם והשני לא קם כלל. ומתירין בגמ' דאמר קרא לרבות את היורש וגם בזה מיעט אחד ולא שנים ואי אפשר לומר דכונת הכתוב דדוקא שניהם אין ממירין אבל כל אחד יכול להמיר, דאם אחד יכול להמיר א"כ מה איכפת לן שגם השני אמר שיהא מומר כיון שאפשר להיות נתפס תמורת כל אחד ואף דאפשר לדחוק בזה, אבל הגמ' תפש דרשת הקרא לא דשנים אין ממירין אלא דשני יורשין אין ממירין אפי' אחד מהם. והי' אפשר לומר דהוא רק גזה"כ דשנים אין ממירין ולא מסברא אכן למסקנא דאמרינן דמקופיא מתכפרי א"כ מסתבר דשנים אין ממירין דהא כל אחד רוצה לבטל הקדש חבירו וכמו שכתבנו, משום שיש לומר שעיקר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

ג. גבי מעשר דכתיב ואם גאל יגאל לרבות את היורש ... דגבי אבוהון נמי איתיה בשותפות

הפודה מעשרו¹⁰ לעצמו¹¹, בין שהוא שלו בין שנפל לו בירושה¹² בין שניתן לו בטבלו¹³ מתנה, הרי זה מוסיף עליו חומש, אם היה שוה ד' נותן חמשה¹⁴, שנאמר (ויקרא כז פסוק לא) וְאִם גָּאֵל יִגְאֹל אִישׁ מִמַּעֲשָׂרוֹ חֲמִשִּׁיתוֹ יִסֹּף עָלָיו. ואפי' יש שני יורשים¹⁵ ומחללין בהסכמת שניהם, מוסיפין חומש, וכן כל ב' שותפין שמחללין בהסכמת שניהן.

וכן כל¹⁶ הפודה קדשיו מוסיף חומש, ואחד המקדיש עצמו או אשתו או היורש מוסיפים חומש.

ד. המקדיש מוסיף חומש

כבר התבאר במסכת יומא דף נ: ונדרים דף לו: שקדשי מזבח¹⁷ שנפל בהם מום ונפדו, אם פדה המקדיש עצמו, מוסיף חומש כשאר ההקדשות, והמקדיש שפדה לעצמו הוא שמוסיף חומש, לא המתכפר בה שפדאה, כגון שהקדיש קרבנות נזיר שיתכפר בהם פלוני הנזיר ונפלו מום בקרבנות,

דין תמורה אף דאמרה תורה דהוא ותמורתו יהי' קודש אבל עיקר תמורה הוא דוקא באופן שהעושה תמורה רוצה שתכנס זו ותצא זו, ואף דבתמורה מוכח דבשניהם יהיו קדושים ג"כ איכא נדר תמורה יש לעיין שם בזה.

¹⁰ רמב"ם הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק ה הלכה א

¹¹ אבל אם פודה לאחר א"צ להוסיף חומש בין שהפירות של אחר ובין שהמעות של אחר. ומותר לפדות מע"ש על מעות של חברו בין כשהפודה בעל המעות ובין כשהפודה בעל הפירות וא"צ להוסיף חומש ובלבד שיתנו רשות זה לזה, וכשנתן לו חברו רשות לפדות על שלו א"צ דעתו בשעת פדיה, ואפי' לא הי' לו מע"ש בשעה שהרשהו כיון שהמטבע בעולם וההילול הוא מידי דממילא והוא שליח של בעל המעות שפיר מהני השליחות.

דרך אמונה שם א מהחזו"א מעשרות סי' ז' סק"ג ובקו' ה' תרו"מ שהדפים ר"ז שפירא ז"ל ו

¹² אף על גב דמע"ש ממון גבוה הוא אפי"ה יכול להורישו דיורש במקום אביו קאי ומקרי שלו ומוסיף עליו חומש. ראב"ד תו"כ בחקתי פי"ב בת"י בתרא וכן הסכים שם הר"ש משנ"ץ וכן מוכח מדברי רבנו ומדברי רש"י קדושין כ"ד א' ד"ה ור"מ דהאשה יורשתו וכן בשיטה לא נודע למי שם ע"ש.

¹³ שהרי א"א למכור מע"ש שממון גבוה הוא אלא בעודו מבל כמבואר שם פ"ג הי"ז

¹⁴ שהוא חומש מלבר שהוא רביע של קרן.

¹⁵ דרך אמונה שם ב

¹⁶ רמב"ם הלכות ערכין וחרמין פרק ז הלכה ב

¹⁷ רמב"ם הלכות ערכין וחרמין פרק ז הלכה ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

המקדיש מוסיף חומש בפיתם, אך הנזיר אינו מוסיף. דתלייה רחמנא לחומש במקדיש¹⁸, דכתיב (ויקרא כז פסוק טו) וְאִם הַמִּקְדָּשׁ יִגָּאֵל אֶת בֵּיתוֹ וְיִסַּף הַמִּישֵׁית כֶּסֶף עֲרֶבֶד עָלָיו וְהָיָה לוֹ.

ה. ומתכפר עושה תמורה

עוד התבאר שם שלענין תמורה, במידה ויש שני בעלים לקרבן מי שהקדישו ומי שרוצה להתכפר בו, המתכפר הוא שעושה תמורה¹⁹ אבל לא המקדיש, כיצד הקדיש בהמה שיתכפר בה חבירו כגון שהקדיש קרבנות נזיר שיתכפר בהם פלוני הנזיר, אותו הנזיר הוא שעושה בהן תמורה אבל לא זה שהקדיש לפי שאינן שלו.

ו. והתורם משלו על של חבירו טובת הנאה שלו

התורם או המעשר או המפריש חלה משלו²⁰ על של אחרים הרי זו תרומה ותיקן פירותיהם, וטובת הנאה של המפריש שנותנה לכל בהן שירצה. דכתיב (דברים כו פסוק יב) כִּי תִכְלֶה לְעֶשֶׂר וְגו' וְנִתְּתָה לְלֹוֹ וְגו' משמע מי שמעשר יש לו זכות הנתינה לכל מי שירצה, אבל העושה שליח לתרום משלו על שלו בודאי טובת הנאה לבעלים.

ז. מסתברא דלא כיפרו... אי אמרת כיפרו שני למה הוא בא

¹⁸ כסף משנה שם.

¹⁹ רמב"ם הלכות תמורה פרק א הלכה ד

²⁰ שם הלכות תרומות פרק ד הלכה ב ודרך אמונה שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

קרבן שנשחט שלא לשמו שהתבאר לעיל דף ב. שלא עלה לבעלים לחובה, וצריך להביא אחר לנדרו, עד שיביא הקרבן האחר לא התכפר בקרבן זה²¹ שנשחט שלא לשמו²².

ח. חטאת דקודם הפרשה אין דלאחר הפרשה לא

הפריש חטאת כדי שיהיה לו אם יחטא בשוגג, אינה מכפרת²³, שאין חטאת מכפרת אלא על שגגת כרת שחטא בה קודם הפרשה²⁴, שנאמר (ויקרא ד פסוק כח) או הודע אליו חטאתו אשר חטא

ט. דחטאת על כל חטא וחטא בעי לאיתויי חדא חטאת

המפריש²⁵ חטאתו על החלב שאכל לא יביאנה על השבת שחלל או על הדם שאכל שנאמר (שם ד פסוק כח) וְהִבִּיא קֶרְבָּנוּ שְׁעִירַת עִזִּים תְּמִימָה נְקֵבָה על חטאתו אשר חטא עד שיהיה קרבנו לשם חטאו לא שיקריבנה מחטא על חטא, ואם הקריב פסלה.

יתר על זה אמרו הפריש חטאתו על חלב שאכל אמש לא יביאנה על חלב שאכל היום ואם הביא כפר²⁶, וי"א²⁷ שלא כפר.

²¹ והנה יש לדון האם שלמים יש בהן כפרה, דהנה לשון התוס' ערכין דף כא: ד"ה מאי – "אבל עולה ושלמים דלא לכפרה קאתי כולי האי" עכ"ל, ודקדק הדבר אברהם (ח"א טו. ג.) דמשמע דגם שלמים יש בהן כפרה פורתא, וצ"ל למהר"ט אלגזי בפ"ק דבכורות אות ז' (ד"ה והנה גרסינן בערכין) שנקט דהאי דמשמע מתוס' דכפרה פורתא איכא הויה משום העולה אבל בשלמים אין בהם כפרה כלל, וכן הרמב"ם (סוף פ"ג ממעשה"ק) כתב דבעולה מתודה אבל בשלמים אינו מתודה, אכן ראה בעול"ש על תוס' לקמן ו. שדקדק מרש"י בתענית כג' דמשמע שם"ל דאף שלמים מכפרין. איזהו מקומן כאן.

²² עיין קרן אורה שדן למאי ג"מ בזה ועיין רש"י שהוא לחשוש ולהתפלל שלא יבא עליו יסורין בינתיים.

²³ אולם אם הפריש על חטא שחטא וחטא שוב באותו חטא כגון שהפריש על חלב שאכל ואכל שוב חלב היום אע"ג שלא יביאנה, אם הביא י"א שכיפר עיין רמב"ם הלכות שגגות פרק ג הלכה ג ובנו"כ שם שכ"ד הר"י קורקוס בגי' הרמב"ם שם. ומעמא כיוו שהפריש ל ידיעת החטא של אכילת חלב חשיב ידיעה אך אם לא חטא כלל או חטא בחטא אחר אם כן לא הוי ידיעה, ועי"ש בנו"כ שלעיקר גרסו שלא כיפר גם שם והיינו ממש כדינא דהכא, ועיין בקרן אורה כאן והנלענ"ד כתבתי.

²⁴ תורת הקדשים ד. אות ח

²⁵ רמב"ם הלכות שגגות פרק ג הלכה ג – ד

²⁶ גרסת הר"י קורקוס וכן משמע ברמב"ם מעילה ד הלכה ה כמש"כ בלח"מ שרק בהפריש מחטא לחטא אחר כחלב ודם ולא כיפר ולא הזכיר מחטא לאותו חטא, וכ"כ בחדושי מים חיים

²⁷ מובא בלח"מ גרסא זו בדברי רבינו וכן עיין במעשה רקח וכן היה גרסת התו"ט ועיין הר המוריה שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

המביא הטאת על שני הטאים תרעה עד שיפול בה מום ותמכר ויביא בדמי חצייה לחטא זה ובדמי חצייה לחטא השני, וכן שנים שהביאו הטאת אחת על שני הטאים תרעה עד שיפול בה מום ותמכר ויביא זה הטאתו בדמי חצייה ויביא זה הטאתו בדמי חצייה.

י. כיון דאיכא כמה עשה גביה מכפרא אעשה דלאחר הפרשה נמי מכפרא

העובר על מצות עשה²⁸ שאין בה כרת או על לאו הניתק לעשה אפילו במזיד, ועשה תשובה אינו זו משם עד שמוחלין לו, ואם רוצה להשלים מחילתו מביא דורון קרבן עולה ויכול הביא עולה אחת אפילו על כמה עבירות עשה או לאו הניתק לעשה שעבר, אם עשה תשובה²⁹.

וכשמביא³⁰ את העולה סומך בכל כחו בשתי ידיו על ראש הבהמה מתודה על עון עשה ועון לא תעשה שניתק לעשה.

י"א³¹ שהעולה מכפר על הרחורי עבירה שהרהר אפילו ברצון, דרך משל המתרהר באשה ויודע שאסור להרהר בה אך שלבו אנסיה³².

²⁸ רמב"ם הלכות תשובה פרק א הלכה ד

²⁹ תורת הקדשים שם ז ה

³⁰ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ג הלכה יד

³¹ ברמב"ן ויקרא פרק א פסוק ד "וראיתי באגדה בויקרא רבא (ז ג) תני רבי שמעון בן יוחאי, אין העולה באה אלא על הרחורי עבירת הלב. אמר רבי לוי מקרא מלא הוא והעולה על רוחכם היה לא תהיה (יחזקאל כ לב), העולה מכפרת על העולה על רוחכם. וכן באיוב הוא אומר והעלה עולות מספר כולם כי אמר איוב אולי הטאו בני וברכו אלהים בלבבם (איוב א ה), הדא אמרה אין העולה באה אלא על הרחורי הלב. והמעם, שלפי שהוא חטא שאין מכיר בו אלא ה', לפיכך כולה כליל לה'".

³² על כן נאמר יקריב אותו לרצונו לפני ה' שמכפר אפילו על הרצון כאמור כלי יקר ויקרא א פסוק ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

הפריש עולתו ועבר על עשה לאחר מכן³³ הרי הדבר ספק אם כיפר לו וצריך להביא אחרת³⁴, אולם אם כבר נשחטה העולה ועבר על עשה ודאי שצריך להביא אחרת³⁵.

יא. שאם עשאה לסמיכה שירי מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו לא כיפר וכיפר

כבר התבאר במסכת יומא דף ה. שכל קרבנות³⁶ בהמה שיקריב היחיד בין חובה בין נדבה סומך עליהן כשהן חיון, חוץ מן הבכור והמעשר והפסח.

והסמיכה שירי מצוה היא, וכן התנופה³⁷ בקרבנות הטעונין תנופה שירי מצוה היא, שעיקר הכפרה בדם הוא, לפיכך אם לא סמך או לא הניף כפר ואינה מעכבת, ואף על פי כן מעלין עליו כאילו לא כפר. וי"א³⁸ שרק בזלזל בה ועשאה כשירי מצוה כלומר שלא השבה למצוה ולא סמך או הניף מעלין עליו כאילו לא כיפר שלא עשאה מצוה מן המובחר³⁹. אבל אם שנג או נאנס ולא עשאה ולא זלזל בה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה.

דף ו:

יב. והנותר בשמן אשר על כף וגו' לכפר עליו לפני ה' אם נתן כיפר ואם לא נתן לא כיפר

³³ תורת הקדשים שם ומשמע מלשונו ששגם בעבר עוד עשה לאחר הפרשה. וזה צ"ע דהא אפילו בחטאת דעת הר"י קורקוס דעבר עוד עבירה ממין הראשונה כיפר בדיעבד כ"ש בעולה ואולי ס"ל דלכתחילה לא יביא או איירי שעבר אעשה אחר, אולם צ"ע שבעולה אין דין הודע.

³⁴ ועיי"ש בזבח תודה שהביא מתוס' בשבת שמצדדים שמכפר

³⁵ תורת הקדשים שם דלא שבקינן פשיטות אדרבא משום ספיקיהו דאמוראי אחרניא ועוד דרבא הוא בתרא. כמש"כ בזבח תודה שם.

³⁶ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ג הלכה ו, יב

³⁷ מאירי בסוגיין ובלקוטי הלכות מנחות מנ. בתורת הקדשים ח. ומה שהרמב"ם לא הזכיר תנופה עיין שו"ת שואל ומשיב מהדורה תניינא חלק ד סימן נו "שהרמב"ם סמך עצמו על מ"ש בפ"ג ממעה"ק שלענין דינא לא נ"מ שהרי כיפר באמת".

³⁸ כ"מ מרש"י כאן ד"ה שירי מצוה וזבחים ו. וכ"כ בדעתו בשמח עולם ובימי שלמה על הרמב"ם שם יב
³⁹ רש"י שם ותוד"ה שירי מצוה גזיר מו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

בסוף תהליך טהרת המצורע⁴⁰ יוצא הכהן אל המצורע העומד חוץ לעזרת ישראל כנגד פתח מזרחית באסקופת שער ניקנור ופניו למערב, ויתן מן השמן שנותר אחרי הזאה, על מקום דם האשם בתנוך און ובהן ידו ובהן רגלו, ואם לא נתן לא כפר, והנותר מן השמן שבכפו יתננו על ראש המתטהר ואם לא נתן י"א⁴¹ שלא כפר, וי"א שכפר שמתנת הראש אינה מעכבת⁴².

יג. שאני קרבנות צבור דלב בית דין קמתנה עליהן

לב בית דין מתנה⁴³ בקרבנות צבור שאם יכולי ליקרב לשם מה שהוקדשו יקרבו, ואם לאו יקרבו עבור דבר אחר⁴⁴.

⁴⁰ כיצד עושין לו, המצורע עומד חוץ לעזרת ישראל כנגד פתח מזרחית באסקופת שער ניקנור ופניו למערב ושם עומדים כל מחוסרי כפרה בעת שמטהרין אותן ושם משקין את הסומות, והכהן לוקח אשם של מצורע כשהוא חי ומניפו עם לוג השמן במזרח כדרך כל התנופות, ואם הניף זה בפני עצמו וזה בפני עצמו יצא, ואחר כך מביא את האשם של מצורע עד הפתח ומכניס שתי ידיו לעזרה וסומך עליו ושוחטין אותו מיד, ומקבלין שני כהנים את דמו, אחד מקבל בכלי זורקו על גבי המזבח ואחד בידו הימנית ומערה לידו השמאלית ומזה באצבעו הימנית, ואם שינה וקבל בשמאל תחילה פסל, הכהן שקיבל מקצת הדם בכלי מוליכו וזורקו על המזבח תחילה, ואחר כך יבא הכהן שקיבל הדם בכפו אצל המצורע הכהן מבפנים והמצורע מבחוץ ומכניס המצורע ראשו ונותן הכהן מן הדם שבכפו על תנוך אוננו הימנית, ואחר כך יכניס ידו הימנית ויתן על בהן ידו ואחר כך יכניס רגלו הימנית ויתן על בהן רגלו ואם נתן על השמאל לא יצא, ואחר כך יקריב הטאתו ועולתו, ואחר שיתן הדם על הבהונות נוטל הכהן מלוג השמן ויוצק לתוך כפו של הבירו השמאלית ואם יצק לתוך כף עצמו יצא וטובל באצבעו הימנית בשמן שבכפו ומזה שבע פעמים כנגד בית קדש הקדשים על כל הזייה טבילת אצבע בשמן, ואם הזה ולא כיון כנגד בית קדש הקדשים כשירות, ואחר כך יבא אצל המצורע ויתן מן השמן על מקום דם האשם בתנוך און ובהן ידו ובהן רגלו, והנותר מן השמן שבכפו יתננו על ראש המתטהר ואם לא נתן לא כפר, ושאר הלוג מתחלק לכהנים. רמב"ם הלכות מחוסרי כפרה פרק ד הלכה ב

⁴¹ כסף משנה פרק ההלכה ה' הר"י קורקוס שהקשה שהרמב"ם כתב שם "גמר הבהונות ואחר כך נשפך הלוג קודם שיתן שאר השמן שבכפו על ראש המטהר אינו צריך להביא לוג אחר שמתנת הראש אינה מעכבת שנאמר והנותר בשמן ומיתר השמן" וכאן כתב והנותר מן השמן שבכפו יתננו על ראש המתטהר ואם לא נתן לא כפר. ות"י ואפשר לומר דכשהם בעין ולא נתן לא כיפר אבל כשנשפכו אינן מעכבות. ויין הר המוריה שכתב הנה התוס' בזבחים ו' ב' בד"ה לא כיפר וכו' כתב דיותר חמור אם נשפך מלא נשפך יעו"ש ולולי דבריהם י"ל דמ"ש רבנו בפ"ד מהל' מחוסרי כפרה ה"ב לא כיפר היינו לענין שאין הכהנים מותרין לאכול השירים עיין שם בלח"מ ה"ג. מרכה"מ שם

⁴² הר המוריה שם וברמב"ם שם פרק ה הלכה ה

⁴³ ז"ל הריטב"א שבועות דף יא: ומדנקט לישנא דלב ביי"ד מתנה משמע שא"צ תנאי מפורש, וכדמפורש דמי, ודברים כאלו בלב כל אדם והוו דברים, דמסתמא כל מה שיכולין ביי"ד לתקן בהם יתקנו עכ"ל, וע"ע קה"י שבועות סי' ח' בגדר תנאי זה

⁴⁴ לב בית דין מתנה עליהם אם הוצרכו הוצרכו ואם לאו יהו לזבח אחר, לשון תוס' מנחות טו. ד"ה אפשר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

לפיכך נסכים שקדשו בכלי שרת ונפסל הזבח⁴⁵, קדשו הנסכים ליקרב⁴⁶, שאין הנסכים מתקדשים ליקרב אלא בשחיטת הזבח, ומה יעשה בהן, אם היה שם זבח אחר זבח באותה שעה יקרבו עמו, ואם לא היה שם זבח אחר זבח באותה שעה נעשו כמי שנפסלו בלינה וישרפו, במה דברים אמורים בקרבן צבור מפני שלב בית דין מתנה עליהן, כאמור שיכולו ליקרב עם זבח אחר. אבל בקרבן יחיד הרי אלו לא יקרבו עם זבח אחר ואף על פי שהוא זבח באותה שעה אלא מניחן עד שיפסלו בלינה וישרפו.

וכן מטעם זה נהגו ליהנות⁴⁷ בכמה הנאות מדברי קדושה, כגון מטפחת של ספרים ושלחן שבבהכ"נ ומעילין של ס"ת, וכתבו הטעם שמכיון שנהגו וא"א ליזהר, לב ב"ד מתנה עליהם⁴⁸ מעיקרא כדי שלא יבואו בני אדם לידי תקלה, ואף על גב דלא התנו כאלו התנו דמי,

ודוקא בדבר שמבורר המנהג להקל, אבל בדבר שאין מנהג אין להקל, וכן בדבר שאפשר ליזהר ממנו אין אומרים בסתמא לב ב"ד מתנה עליהם אלא א"כ התנו בפירוש.

ובס"ת של יחיד שיש לו בביתו לא שייך לב ב"ד מתנה. וראוי לכל אדם כשמנדב דבר לבהכ"נ או הגזברין כשקונין איזה דבר להתנות שיהיו רשאים להשתמש בו.

הנהגין⁴⁹ להניח עטרות ס"ת בראש הקורא בסיום התורה, אין מוחין בידם כיון שהוא לכבוד התורה לב ב"ד מתנה ע"ז במקום שנהגו, אבל המניחים אותם בראשי חתנים דעלמא מוחין בידם ואם התנו בהדיא בשעת עשיית העטרה שיניחוהו בראשי חתנים מותר

המתנדבין ס"ת⁵⁰ ומניחין מטפחות בבהכ"נ, מותר להשתמש בהם כל ספר וספר שלדעת כולם הוקדשו, וכ"ש מטפחות שהגזברין קונין לצרכי הספרים שבבהכ"נ.

⁴⁵ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק יב הלכה ו

⁴⁶ נפסל מקבלה ואילך ואם נפסל בשחיטה לא קדשו הנסכים ליקרב, לדעת הרמב"ם, ולראב"ד שם פילו בשחיטה לחוד קדשו ליקרב עם זבח אחר

⁴⁷ רמ"א או"ח קנ"ד ח ומ"ב שם לג - לז

⁴⁸ שכל תשמישי קדושה שהתנה מתחלה שרוצה להשתמש בהם לדברי חול, מועיל התנאי, ורשאי להשתמש בהם לדברי חול אפילו בעודו משתמש בהם לדברי קדושה. ויש להקל בזה אפילו בארון הקודש שיש ספר תורה בתוכו. והיינו כשהתנה על כך בתחלת עשיית אותו תשמיש קדושה, ואין התנאי מועיל להשתמש בהם שימוש של גנאי. וכן אין התנאי מועיל אלא לתשמישי קדושה, ולא לדברים שהם גוף הקדושה, כגון ספרים.

⁴⁹ שו"ע ונו"כ או"ח קנ"ד י

⁵⁰ דעת הרמ"א שם ט והמחבר הביא דעה זו ב"א וסתם שאסור להניחו בספר אחר וא"כ לספרדים יש לאסור זה, אולם תלוי אם הגזברים קנו מסתמא לדעת כולם קנו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקמתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

אבל המניחים בביתם ואח"כ מקדישים כיון שעל דעת אותו ספר נעשה ונשתמש בו אותו ספר, אסור להניחו בס"ת אחר, ויש מתירין וכן נוהגין עכשיו משום לב ב"ד מתנה עליהן. ואפשר דלא מהני אלא כשהיה דעתו מתחלה כשקנה אותה להקדישה לבסוף לבהכ"נ. וצ"ע.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

